Sociálne inžinierstvo a jeho vplyv na manželstvo

Košice 3013
Fabian Anton – Židó Peter

Abstrakt
Príspevok pojednáva o súčasnej interpretácii manželstva v spoločnosti a Cirkvi berúc do ohľadu vplyv a následky sociálneho inžinierstva z minulého storočia. Ide o podstatné piliere a vlastnosti, na ktorých je kresťanské manželstvo založené a ktoré liberálna spoločnosť vidí ináč ako kánonické právo a tradícia cirkvi. [1]

Kľúčové slová
Manželstvo, rozvod, láska, deti, rodina, sexualita.

Abstract
The paper discusses the current interpretation of marriage in society and in the Church. It´s impact and consequences of social engineering of the past century. These are the essential pillars of marriage and nature on which it is based Christian marriages. Liberal society sees this pillars differently than canon law and church tradition.

Key word
Marriage, divorce, love, children, family, sexuality.

Úvod

Sociálne inžinierstvo sa rozvinulo v druhej polovici 20. storočia ako manipulácia más pomocou propagovania názoru, že každý človek si sám môže vytvoriť mienku o životných postojoch a hodnotách. To v praxi znamená, že aj o tom, čo je v manželstve a sexualite správne alebo nesprávne si môže slobodne rozhodnúť každý človek sám. Pritom nemusí brať do úvahy náboženstvo ani morálku. Ide teda o marginalizáciu autority Boha a uprednostňovanie voľných názorov človeka pod rúškom slobody. Nástrojom sociálneho inžinierstva sa stali najmä masmédia a tzv. vedecký výskum.

Po 50. rokoch aktívneho pôsobenia sociálneho inžinierstva nás štatistické údaje o manželstve a rodine v súčasnej Európe nútia pýtať sa: je správanie sa mladých ľudí znakom pokroku, alebo úpadku ? Pozornosť pútajú predovšetkým dve skutočnosti: (a) počet pôrodov mimo manželstva presiahol tridsať percent, čiže tretina novorodencov sú nemanželské deti; (b) počet rozvodov dlhodobo rastie a v súčasnosti sa rozvedie okolo 40 zo 100 manželstiev. Podľa údajov o rozvod žiadajú z dvoch tretín ženy. Najčastejšou príčinou rozvodov v minulosti bola rozdielnosť povâh a alkohol, dnes je na prvom mieste nevera. Okrem toho veľa mladých ľudí uprednostňuje konkubinát - spolubývanie a spolužitie bez manželstva v mene myšlienky: dôležitá je láska a nie sobášny list. Iní preferujú životný stav single, ktorý sa stále viac rozmáha. Ak k tomu zoberieme do úvahy uzákonenie registrovaného partnerstva s možnosťou adopcie detí v jednotlivých krajinách Európy, otázka o kríze manželstva je naozaj aktuálna. Štatistické údaje si vyžadujú pozornosť aj v oblasti sociálnej práce, lebo

[1] Príspevok vznikol v rámci riešenia grantovej úlohy KEGAPostoje k manželstvu a rodičovstvu. Sociologický prieskum ako východisková báza na vytvorenie komplexných multimediálnych učebných materiálov k predmetom Sociálna práca - Manželské a rodinné poradenstvo. Projekt č. 022KU-4/2013

dôsledky z nevydarených manželstiev a disfunkčných rodín sú predmetom činnosti sociálnych pracovníkov.

1 Sociálne inžinierstvo a rozvody

Z právneho hľadiska je veľký rozdiel v chápaní manželstva občianskeho a cirkevného (sviatostného) je v rozlučiteľnosti. Kým platné sviatostné manželstvo nijaká moc (autorita) nemôže rozlúčiť ani zvonka ani zvnútra, civilné manželstvo je rozlučiteľné výrokom súdu a diskutuje sa o možnosti rozvodu dohodou partnerov a ich spoločným vyhlásením o ukončení manželstva. Prax diecéznych tribunálov na celom svete ukazuje zvýšený počet nulít za ostatné desaťročia, zapríčinených nezrelosťou nupturientov uzatvárajúcich manželstvo ako aj neschopnosťou vziať na seba podstatné záväzky vyplývajúce z manželstva (kán. 1095, b. 2 CIC 1983). Časté sú aj prípady nulít pre defekty prítomné v psychickej štruktúre snúbencov, ako napr. gemblerstvo, alkoholizmus, narcizmus, homosexualita, internetová závislosť, ktoré znemožňujú vytvorenie zdravých interpersonálnych vzťahov.

Veľké percento rozvodov dnes nie je dielom náhody, ale „sociálneho inžinierstva“ z minulého storočia. Socialengeneering je manipulácia más v službách skrytých cieľov. Vychádza z behaviorizmu. Jeho zakladateľ JohnWatson (1878 – 1958), ktorého kniha Behaviorism vyšla roku 1914, videl v človeku formovateľný objekt, ktorý môže byť prispôsobovaný pozitívnymi i negatívnymi stimulmi. To sa považovalo za nový, prísne vedecký poznatok o človeku a za metódu na jeho zmenu. Posolstvo darvinizmu, že človek nie je nič iné než vyvinutejšia opica, pripravilo preň pôdu. Človek musel a mohol byť nanovo formovaný, aby nebol viazaný náboženstvom, tradíciou a morálkou.

Roku 1928 uverejnil Watson svoju knihu PsychologicalCareof Infant and Child (Psychologická starostlivosť o dojčatá a deti), v ktorej sa snažil rodičovskú lásku a tradičné výchovné normy nahradiť „vedeckým" riadením správania. Odvtedy prebieha kontinuálny proces odnímania výchovnej kompetencie matkám a otcom. Behavoirizmus sľuboval vyriešiť sociálne problémy premenou psychológov na sociálnych inžinierov.

EddieBernays, (1891 - 1995) synovec SigmundaFreuda, bol jedným z prvých a najefektívnejších sociálnych inžinierov. Life Magazín ho radí medzi sto najvplyvnejších osobností dvadsiateho storočia. Jeho vášňou bola manipulácia s masami: „Keď pochopíme mechanizmus a motívy skupinového myslenia, bude možné kontrolovať a riadiť masy podľa našej vôle a bez toho, žeby si toho boli vedomé." Túto techniku tvorenia mienky más označoval ako „engineering of consent.“

Etológ Bernard Berelson (1912–1979) z Kolumbijskej a Stanfordovej univerzity ďalej rozvíjal techniky manipulácie s masami s použitím nových technických možností rádia a televízie a sociálno-vedeckého vylepšovania prieskumov verejnej mienky. Bol v službách nadácií FordFoundation a RockefellerFoundation. V úvode svojho priekopníckeho diela v roku 1950 PublicOpinion and Communication (Verejná mienka a komunikácia) jasne pomenúva predpoklady manipulácie s masami: „Cieľom sekularizácie bola redukcia všetkých imperatívov života na ‚mienky', aby tieto imperatívy neboli výrazom absolútnej morálky alebo Božieho zákona. Keď sa ‚sekularizácia' podarí, ovládnu krajinu tí, ktorí tieto ‚mienky' šírili." (Jones, 2000, s. 415).

Človek, ktorý je zakotvený v náboženstve a rodine, sa dá ťažko zmanipulovať. Najprv treba uvoľniť morálnu kotvu viery v Boha a sociálnu kotvu rodiny, aby sa ľudia dali zviesť návnadami absolútnej slobody a sexuálneho uspokojovania podľa ľubovôle. Rastúci blahobyt na niekoľko desaťročí umožnil predávať zábavu ako zmysel života a s tým aj všetky produkty, ktoré dokážu zábavu zvyšovať, a to na prvom mieste sex. Keďže takto boli zmenené postoje a správanie más, mohla táto globálna kultúrna revolúcia postupovať nehatená verejnými debatami alebo odporom, ktorý by stál za reč. Sexualizácia, aj keď je to „iba" príležitostná nevera a trochu pornografie, zaslepuje a robí neschopným odporovať takým rozhodujúcim útokom na nosný

hodnotový systém, ako je legalizovanie potratu a „manželstvo homosexuálov". Tomáš Akvinský to pred 750 rokmi formuloval takto: „Zaslepenosť ducha je prvorodenou dcérou smilstva" (Kuby, 2013, s. 67).

Rozdiel v interpretácii manželstva kresťanského a civilného je badateľný v jednom z pilierov - nerozlučiteľnosti. Zvýšený počet rozvodov je výsledkom niekoľko desaťročného pôsobenia masmédií, inštitúcií a jednotlivcov, ktorí hlásajú, že keď sa niečo dá – tak sa aj môže. Tento princíp kresťanstvo neuznáva. Nie všetko čo sa dá uskutočniť je aj dovolené a správne.

2 Podstatné skutočnosti a vlastnosti

Zatiaľ čo sociologický slovník hovorí o manželstve, že je to „právny vzťah, ktorý zaväzuje muža a ženu k spoločnému životu“ (Jandourek, 2001, s. 148), Kódex kánonického práva 1983 (kán. 1055 § 1.) sa vyjadruje oveľa dynamickejšie:

a) Manželskú zmluvu,
b) ktorou muž a žena ustanovujú medzi sebou spoločenstvo celého života
c) a ktorá svojou prirodzenou povahou je zameraná na dobro manželov,
d) ako aj na plodenie a výchovu detí,
e) Kristus Pán povýšil medzi pokrstenými na hodnosť sviatosti.

Nikto nemôže popierať, že manželstvo je predovšetkým prirodzená realita, postavená na prirodzenej štruktúre človeka. Teda v štruktúre ľudského bytia sú vpísané, zakódované Božie zákony vzťahujúce sa na manželstvo. Preto je správne povedať, že manželstvo je prirodzená ustanovizeň. Nachádzame to aj v dokumente: Charta práv rodiny, ktorú zostavila a publikovala Apoštolská stolica 22. 10. 1983, kde sa hneď v úvode píše, že “manželstvo je prirodzenou ustanovizňou” (Ján Pavol II, 1981, s. 171, bod C). Z biblického pohľadu Boh ustanovil manželstvo vtedy, keď stvoril človeka ako muža a ženu (porov. Gen 1, 27).

Aj v konštitúcii Druhého vatikánskeho koncilu Gaudium etspes (O cirkvi v súčasnom svete, 1965, čl 48) čítame: „Dôverné spoločenstvo manželského života a lásky, ktoré ustanovil Stvoriteľ a vystrojil vlastnými zákonmi, vzniká manželskou zmluvou čiže neodvolateľným osobným súhlasom. Takým spôsobom, ľudským úkonom, ktorým sa novomanželia obapolne dávajú a prijímajú, vzniká z Božieho ustanovenia trvalý zväzok, a to aj pred spoločnosťou. Tento posvätný zväzok nezávisí od ľudskej svojvôle, a to v záujme manželov a potomstva i spoločnosti. Veď sám Boh je pôvodcom manželstva, ktoré sa vyznačuje rozličnými dobrami a cieľmi“.

K podstatným cieľom manželstva patrí (1) spoločenstvo v láske a (2) ochota prijať a vychovať deti. K podstatným vlastnostiam patrí: (3) vernosť - jednota, výlučnosť a (4) nerozlučiteľnosť.

Tieto štyri piliere (láska, deti, vernosť, nerozlučiteľnosť) správne porozumené a aplikované v živote garantujú stabilitu manželstvu. Tak ako stôl má štyri nohy, a ak jedna chýba stôl sa rozkýva, tak podobne manželstvo je stabilné ak sa rešpektujú podstatné prvky a vlastnosti.

Ide vlastne o štyri zorné uhly pohľadu na manželstvo:

a) psychologický aspekt - sem patria také témy ako: spoločenstvo v láske, sympatia, vzťah, zaľúbenosť, príťažlivosť, schopnosť založiť si a rozvíjať domov, opora v druhom, vzájomné doplňanie, obetavosť, služba, riešenie osamelosti.
b) pedagogický aspekt - sem patria témy súvisiace s rodičovstvom: ochota prijať a vychovať deti, problém komunikácie v rodine. Zvláštnu kapitolu tu tvorí morálna téma o zodpovednom rodičovstve, antikoncepcii a interupcii.
c) sociologický aspekt - tu sa dá hovoriť o jedinnosti a výlučnosti čiže o monogamii v kresťanskom manželstve (na rozdiel od polygamie v afrických alebo arabských krajinách).

Sem patrí aj téma o vernosti, ktorá je relativizovaná prostredím, pracovnými spoločenskými podmienkami v ktorých žijeme.
d) právny aspekt - na civilých súdoch sa riešia rozvody. Kresťanské manželstvo je nerozlučiteľné. Cirkev nepozná slovo „rozvod“, ale používa termín „nulita“, lebo za určitých okolností a v určitých prípadoch sa vyhlasuje manželstvo za neplatné, čiže nikdy nevzniklo (hoci bol obrad aj svadobná hostina a máme video-dokument).

Okrem toho sa v kánonickom práve používa výraz: manželské práva a povinnosti. Vyššie spomínané štyri piliere (dva podstatné elementy a dve vlastnosti) tvoria súbor práv a povinností ktoré treba v manželstve navzájom dávať a prijímať.

Nasledujúca tabuľka sprehľadňuje témy vzťahujúce sa ku kresťanskému sviatostnému manželstvu:

podstatné elementy	láska	spoločenstvo v láske, sympatia, príťažlivosť, vzťah, obetavosť, služba schopnosť založiť si a rozvíjať domov, opora v druhom, vzájomné doplňanie riešenie osamelosti.
	deti	ochota prijať a vychovať deti, problém komunikácie v rodine. zodpovedné rodičovstvo, antikoncepcia, interupcia.
podstatné vlastnosti	vernosť	jedinnosť, výlučnosť, čiže monogamia vernosť
	nerozlučiteľnosť	rozvodovosť nulitné (neplatné manželstvo)

3 Revolucionári o manželstve

Porovnajme si, čo učí o spoločenstve v láske na celý život Cirkev a čo čítame v publikáciách revolucionárov za ostatných dvesto rokov. Ide najmä o filozofické a psychologické ídey, ktoré publikovali JeanJacquesRousseau, August Comte, Saint-Simon, CharlesFourier, Fridrich Nietzsche, SigmundFreud, CarlGustavJung, JohnWatson, WilhelmReich, AlfredKinsey, JackKerouac a ďalší, ktorých spoločným menovateľom je odmietanie Cirkvi.

FriedrichEngels (1820 – 1895) vo svojom diele *Pôvod rodiny, súkromného vlastníctva a štátu* v roku 1846 napísal: „Prvý triedny protiklad, ktorý v dejinách vznikol, je totožný s vývojom antagonizmu medzi mužom a ženou v manželstve a prvý triedny útlak vznikol utláčaním ženského pohlavia mužským“ (Engels, 1962, s. 68). Podľa neho bolo teda manželstvo triednym útlakom a nie vyjadrením lásky a vzťahu. Rozvod považoval za samozrejmé právo muža a ženy.

Prvá žena v revolučnom petrohradskom soviete Alexandra Kollontainová (1872-1952), ktorá bola za Lenina komisárka v národnom hospodárstve, po revolúcii 1917 legalizovala rozvod a potrat, zriaďovala komunálne domy a proklamovala voľnú lásku, aby vyslobodila ženu z „voľby medzi manželstvom a prostitúciou.“ Boľševici mali kontrolovať výchovu detí, aby z nich urobili komunistov. Ženy mali pracovať vo výrobe a nie doma na svojich manželov a deti. Podľa Kollontainovej: „Oheň rodinného kozuba hasne vo všetkých triedach a spoločenských vrstvách a je samozrejmé, že sa nebudú nasadzovať nijaké umelé

prostriedky na rozdúchanie hasnúceho plamienka“ (Jones, 2000, s. 159). Revolučné posolstvo bolo jednoduché: osloboď sa od represívnej kresťanskej sexuálnej morálky, vyžívaj sa vo svojich pudoch a vytváraj tak raj spoločnosti bez nadvlády (Kuby, 2013, s. 48)

SigmundFreud (1856 – 1939), v súvislosti s hlbinnou psychológiou učil, že vedomie človeka je len viditeľným vrcholcom ľadovca. Pod ním je skryté nevedomie, ktoré človeka v skutočnosti riadi. Toto nevedomie vraj krúži okolo potláčaných sexuálnych žiadostí, ako „Oidipov komplex“, „závidený penis“ a „strach z kastrácie“, o ktorých Freud tvrdil, že ich objavil u svojich pacientov. Náboženstvo, morálka, rodičovská autorita sú vraj zakotvené v Nad-Ja (výchovou vyvinutá normatívna kontrolná inštancia osobnosti) a vykonávajú represívnu moc nad človekom, najmä čo sa týka jeho sexuálnych žiadostí. Pomocou emancipovaného Ja ich treba pozbaviť moci a bez pocitu viny uspokojovať sexuálne požiadavky (Kuby , 2013, s. 51).

Jedným z najvplyvnejších sexuálnych revolucionárov bol WilhelmReich (1897 - 1957), ktorý z Freudovej teórie o libide vyvinul teóriu o orgazme, ktorá zjednodušene hovorí, že človek potrebuje tri razy týždenne orgazmus, aby bol zdravý a aby mohol ako revolučný subjekt budovať beztriednu spoločnosť. Ako sa k tomu dostane je vedľajšie – vlastnoručne, či so striedavými partnermi oboch pohlaví. Preto sa musí zničiť „manželstvo z donútenia“ a „rodina z donútenia ako výchovný aparát“. Prostriedkom na to bola sexualizácia más, predovšetkým detí. Reich tvrdil: „Patriarchálna rodina je štrukturálnym a ideologickým miestom reprodukcie všetkých spoločenských poriadkov, ktoré spočívajú na princípe autority. Nediskutujme o existencii alebo neexistencii Boha, jednoducho eliminujme sexuálnu represiu a uvoľňujme infantilné väzby na rodičov“ (Reich, 1936) – zvyšok subverzívnych cieľov sa potom uskutoční akoby sám od seba pomocou dynamiky, ktorá sa dostala do pohybu.

Na princípe autority spočíva vzťah k Bohu, Cirkvi, tradícii, štátu, rodičom, k otcovi, učiteľovi. Reich veľmi dobre pochopil, že sexualizácia je hnacou silou na zničenie všetkých týchto vzťahov a tým aj na usporiadanie spoločnosti. Podobne ako marxizmus, ktorý vystupoval, ako neomylná, objektívna veda, aj Reich pod rúškom vedy a psychoanalýzy presadzoval svoju tzv. objektívnu pravdu. Podľa neho vojny, vykorisťovanie proletariátu, náboženský mysticizmus i fašizmus majú jedinú príčinu: šesťtisíc rokov trvajúce „zotročovanie sexuálneho pudu,“ ktoré zapríčinilo, že ľudstvo je na celom svete choré. Všetky tieto biče na ľudský život vraj raz pominú, keď bude človek bez akéhokoľvek obmedzenia ukájať svoje sexuálne potreby (Reich 1974).

Reich propagoval onanovanie ako „východisko zo škôd abstinencie“ a pohlavný styk od puberty, lebo trvanie „núteného manželstva a rodiny, ako aj utváranie poddanskej štruktúry vyžadujú takéto potláčanie mladíckej sexuality (Reich 1936).

Reich sa tri razy podriadil „nútenému manželstvu.“ Rozviedol sa aj so svojou treťou manželkou, s ktorou sa oženil v exile V USA a s ktorou mal tretie dieťa. Na konci života bol uväznený za podvod, lebo spolu s Dr. Silvertom vyrobili a predávali „orgónový aparát“, stroj na výrobu „životnej energie.“ Zomrel vo väznici Lewisburg roku 1957. Jeho spolupracovníka o rok neskôr prepustili a krátko nato spáchal samovraždu.

Namiesto manželstva ako spoločenstva v láske na celý život, ktoré potrebuje aj obetu a sebazaprenie, schopnosť „niesť si navzájom bremená“ ponúkali vyššiespomínaní autori sexuálnu neviazanosť a pod rúškom slobody chceli oslobodiť človeka od klasického kresťanského manželstva, ktoré nazvali triednym bojom, spolužitím z donútenia a útlakom.

4. Manželstvo ako sviatosť

Porovnajme si predchádzajúce názory na rodinu, manželstvo a sexualitu s teologickou náukou o sviatostnej hodnote manželstva.

Dospelý kresťan, hľadiaci na ženu, ktorú si berie za manželku, vidiac jej postavu, osobnosť, úsmev, prijíma ju ako Boží dar pre seba. Žena, pozerajúca na muža, ktorého si berie za manžela, vidí v ňom dar od Boha pre seba. Veď ako mal Boh dať mužovi najavo, že ho miluje? Tak, že pre neho vymyslel osobnosť ženy so všetkými potrebami: biologickými, psychickými, sociálnymi, spirutálnymi. Ako mal dať Boh najavo žene, že ju miluje? Tak, že pre ňu vymyslel postavu muža, so všetkými potrebami. Obdarovanie je zároveň pozvaním: s úctou brať život druhého. Nedívať sa naňho ako na samozrejmosť. Chcieť pre druhého žiť, obetovať sa a poslúžiť mu.

V tom je rozdiel medzi civilne uzavretým manželstvom na úrade a sviatosťou v kostole. Aj na úrade je manželstvo zmluvou, dohodou o tom, že sa dvaja ľudia majú radi a slobodne sa darujú jeden druhému. S Bohom sa však nepočíta. Bez Božej pomoci a ochrany darovaciu zmluvu možno aj zrušiť, vypovedať. Druhý nie je prijímaný ako Boží dar, ale ako samozrejmosť - ak niet Boha, od koho by bol dar? Partner/ka sú prijímaní ako predmet, vec, ktorú možno po opotrebovaní vymeniť. Kresťanstvo naopak hlása nerozlučiteľnosť a povinnosť s úctou, láskou, posvätnosťou dívať sa jeden na druhého.

Sviatosť manželstva teda znamená kontakt s Bohom, prijímanie Boha v znaku muža a ženy. Osoba muža je pre ženu „manželskou hostiou“ – v ňom prijíma znak a dar Božej prítomnosti. Osoba ženy je pre muža „manželskou hostiou.“ V pobozkaní je prijímanie. Boh prisľúbil dvom ľuďom, že bude ich lásku požehnávať a rozvíjať, aby navzájom slúžili sebe a odovzdávaniu života (Fabian, 2011, s. 21)

Tento pohľad na manželstvo je založený na vzájomnej dôvere, úcte, láske a ostro kontrastuje s názormi sexuálnych revolucionárov a sociálnych inžinierov z minulého storočia, po ktorých zbierame dnes to, čo oni zasievali. Rozdiel v interpretácii manželstva je teda zjavný.

5. Odovzdávanie života

Za dôležitý pilier manželstva považuje kresťanská tradícia otvorenosť pre prijatie a výchovu detí. Vychádza sa zo skutočnosti, že život je Boží dar, ktorý sa má chrániť od počatia až po prirodzenú smrť. Rodičia majú „spolustvoriteľskú“ účasť na darovaní života svojim deťom. Príchod detí v manželstve umocňuje lásku, na základe ktorej sa muž a žena odovzdali jeden druhému a prijali sa navzájom vo všetkých rovinách svojho života. Táto láska je, a stále musí ostať, láskou darujúcou. Ona sa potom odovzdáva deťom ako základ, ktorý sa darovaním neochudobňuje, ale obohacuje sa práve vtedy, keď sa rozdáva. Takáto láska prináša skutočné šťastie, slobodu a vedomie vlastnej dôstojnosti (Rusnáková 2007, s. 34). Kresťanské názory v tejto oblasti sú komplexne zhrnuté v sociálnych encyklikách pápežov, najmä Humanae vitae, 1968 od Pavla VI. a Evangelium vitae, 1995 od Jána Pavla II.

Opačné názory na manželstvo a prijatie detí publikovala Simone de Beauvoirová (1908 – 1986), ktorá prerazila svojou knihou Druhé pohlavie. Vyšla v roku 1949 vo francúzštine, v roku 1951 v nemčine, v šesťdesiatych rokoch dosiahla státisícové náklady a v slovenčine vyšla v roku 1967. Beauvoirová vyrástla ako katolíčka, potom ju však ako študentku v Paríži viac priťahovala parížska bohéma. „Bola som presvedčená, že neresť je miesto v človeku predurčené pre Boha a ja som sa s rovnakou horlivosťou vyšvihla na barovú stoličku, s akou som ako dieťa klesala na kolená pred svätostánkom" (Schwarzerová, 2008, s. 38) Uzavrela „pakt" s Jeanom Paulom Sartrom a stala sa prototypom voľnej lásky. Vo svojich románoch L'invitée (Pozvaná) - o láske v trojici - a La femme rompue (Zlomená žena) opisuje vysokú psychickú cenu, ktorú za to zaplatila.

„Nerodíme sa ako ženy, ale ženy z nás robia"- to bol hlasný výkrik Druhého pohlavia, za ktorým stála logika: Pretože muži utláčali ženy, museli ženy poprieť svoju ženskú identitu, aby mohli mať rovnaké privilégiá ako muži.

Prísľubom Druhého pohlavia je, že nastal čas na zlomenie okov patriarchálneho útlaku a čas „úniku z otroctva materstva", čas realizovať sa v povolaní a oddávať sa „voľnému sexu". Na to bola bezpodmienečne potrebná antikoncepcia a potrat. Tehotenstvo bolo pre Beauvoirovú „znetvorením", fétus bol „parazit" a „nič len mäso". Beauvoirová sa chválila dvomi potratmi a vo svojom salóne zriadila potratovú stanicu v čase, keď bolo zabíjanie nenarodených detí ešte zakázané. Jej názory preniesla do Nemecka jej žiačka Alice Schwarzerová. Obidve dosiahli, čo chcela: beztrestnosť zabíjania nenarodeného dieťaťa v lone matky. Odvtedy bolo v Nemecku zabitých vyše osem miliónov detí prv, ako uzreli svetlo sveta (Kuby, 2013, s.60).

Program radikálneho feminizmu bol sformulovaný: Odmietanie morálnych noriem pre sexualitu, odmietanie manželstva, materstva a rodiny, potrat ako „ľudské právo" ženy, zárobkovo činná žena ako jediný ideál, mocenský boj proti mužovi.

Druhý pilier kresťanského manželstva – ochota prijať a vychovať detí – má však odporcov už v maltuziánskom hnutí v 18. stor. Anglikánsky pastor Thomas Robert Malthus (1766 - 1834), prednášajúci politickú ekonómiu, vo svojom článku *An Essay on the Principle of Population* (Esej o princípe populácie) formuloval roku 1798 populačný zákon. V ňom tvrdí, že musí dochádzať k hladomorom, lebo obyvateľstvo rastie geometrickým radom, no produkcia potravín iba aritmetickým. Aby sa tomu zabránilo, musí sa znížiť pôrodnosť.

Jeho teória má dodnes vplyv na vývoj vo svete. Malthus chcel odstrániť neužitočných jedákov na „veľkej hostine prírody". Napísal: „Človek, ktorý sa narodí do už obsadeného sveta a jeho rodina nemá prostriedky na jeho obživu, alebo spoločnosť nepotrebuje jeho prácu, takýto človek nemá ani najmenšie právo žiadať akýkoľvek podiel potravy a je naozaj na zemi prebytočný. Na veľkej hostine prírody vôbec nie je preňho prestreté. Príroda mu velí odstúpiť a nemeškasama vykonať tento povel" - či už „chorobami, biedou a smrťou", alebo celosvetovým úsilím kontrolórov populácie tam, kde nestačí prirodzené decimovanie (Malthus, 2002).

Keď skutočne nastane nedostatok potravín, čo sa stáva v mnohých krajinách nášho sveta, sú dve možnosti: zvýšiť produkciu potravín a spravodlivo ich rozdeľovať alebo redukovať obyvateľstvo. OSN očakáva do roku 2050 nárast svetovej populácie na 8,9 miliardy a potom jej pokles. Po prvý raz vychádza OSN z toho, že fertilita vo väčšine rozvojových krajín v priebehu 21. storočia klesne na 2,1 dieťaťa na ženu a predpokladá sa, že v troch zo štyroch rozvojových krajín klesne do roku 2050 pod úroveň nahraditeľnosti. K týmto odhadom prišlo Oddelenie pre obyvateľstvo pri OSN v roku 2002 pri revízii oficiálnych odhadov počtu obyvateľstva (www.un.org.esa.population).

Rockefeller Foundation, ktorá sa svojimi miliardami snaží riadiť spoločenský vývin v zhode so svojimi vlastnými záujmami, sa zasadila za kontrolu pôrodnosti. Na to poslúžili v 20. storočí - od roku 1960 antikoncepčná pilulka a postupné legalizovanie potratu.

Druhé dôležité hnutie proti pôrodnosti sa nazýva eugenické. Rozhodujúcu úlohu v ňom zohrala Margret Sangerová (1883 - 1966), ktorej životným poslaním bolo propagovať a dosiahnuť legalizáciu antikoncepcie, sterilizácie a potratu. Túto „rasovú hygienu", obhajoval už Theodore Roosevelt, 26. prezident Spojených štátov amerických od roku 1901 do roku 1909: „Jedného dňa spoznáme, že najvyššia povinnosť, nevyhnutná povinnosť dobrých občanov je to, aby zanechali svoju krv nasledujúcej generácii; a nemôžeme chcieť dovoliť plodenie potomkov občanom nevhodného typu. Veľký problém civilizácie je v tom, aby umožnila relatívny prírastok cenných a nie menejcenných, alebo dokonca škodlivých elementov v obyvateľstve (...) Tento problém budeme môcť zvládnuť iba vtedy, keď budeme brať ohľad na nesmierny vplyv dedičných dispozícií (...) Želal by som si, aby sme mohli nevhodným ľuďom zabrániť v tom, aby plodili potomkov; a keď je zlý charakter týchto ľudí príliš jasný, malo by to byť s určitosťou možné. Kriminálnici by mali byť sterilizovaní, menej nadaným by sa malo zakázať zanechať potomstvo (...) Mali by sme sa postarať o to, aby plodili potomkov predovšetkým vhodní ľudia" (Rifkin, 2000, s. 41)

Zo začiatku komunisticky orientovanú feministku Margret Sangerovú mohli získať pre tieto ciele mocní, ktorí jej k tomu otvárali všetky dvere. Sama žila a propagovala voľný sex a mala početné aféry so svojimi vplyvnými súčasníkmi. Opustila prvého manžela i svoje tri deti a vydala sa za ropného magnáta Jamesa Noaha H. Sleeho, ktorý financoval jej eugenické aktivity. Predčasná smrť jej postihnutej dcéry ju však prenasledovala po celý život. Na okultných seansách sa opakovane pokúšala nadviazať s ňou kontakt (Kuby, 2013, s. 41).

Roku 1921 založila Margret Sangerová *American Birth Control League* (Americká liga pre kontrolu pôrodnosti), ktorá otvorene zastávala eugenicko-rasistické ciele. V tom istom čase otvorila Marie Stopesová roku 1921 v Londýne kliniku na kontrolu pôrodnosti. Dnes je *Marie Stopes International* jedna z najväčších svetových organizácií na výkon potratov.

Od tridsiatych rokov začali Rockefellerovci podporovať Margret Sangerovú s cieľom, aby v časoch hospodárskej krízy presadila kontrolu pôrodnosti ako riešenie masovej chudoby. V kongrese sa M. Sangerová zasadzovala za myšlienku *more children from the fit, less from the unfit* (viac detí od schopných, menej od neschopných). Mala však mocného protivníka, katolíckeho morálneho teológa Msgr. Johna Ryana, ktorý povedal: „Nasadzovať antikoncepciu na zlepšenie situácie chudobných a nezamestnaných znamená oslobodiť vplyvné triedy od požiadavky sociálnej spravodlivosti a ich zodpovednosti za zlé rozdeľovanie dobier a iné sociálne neporiadky. Nemôžeme akceptovať nápad, aby sa na chudobných zvaľovala zodpovednosť za ich zlú situáciu; namiesto toho, aby od vlády žiadali spravodlivosť a rozumný sociálny poriadok, chcú ich prinútiť k tomu, aby redukovali svoj počet" (Jones, 2000, s. 284).

To čo uvádzame v tomto príspevku jasne dokazuje rôznosť postojov k otázke prijatia a výchovy detí a odlišnosť kresťanského postoja od proticirkevného v minulom storočí.

Súčasné postoje a názory mladých dievčat na rodičovstvo nie sú teda dielom náhody, ani to neprišlo samo od seba, ale sú za tým konkrétni ľudia a inštitúcie v minulom storočí napomáhajúce sociálne inžinierstvo, ktorého výsledkom je voľný sex, antikoncepcia a interupcia.

6 Problém vernosti

Medzi podstatné vlastnosti kresťanského sviatostného manželstva patrí monogamia a s tým súvisiaca vernosť. Dnes je to problém preto, že muž trávi viac času s kolegyňou na pracovisku ako s manželkou v domácnosti. Žena trávi viac času s kolegom v práci ako s manželom v rodine. Okrem toho vážne sú ohrozené rodiny tam, kde jeden z partnerov musí ísť na mesiac alebo viac do zahraničia kvôli práci. V cudzine, kvôli clivote a pocitu osamelosti sa ľahko nadväzujú známosti. Preto sa dnes vernosť nemôže od manželov očakávať automaticky, ale musí to byť čnosť, o ktorú sa usilujú, teda účelovo pestovaná hodnota.

Ruth Stadtfort Pealeová v knihe „Dobrodružstvo byť manželkou“ uvádza dialóg matky a deväťnásťročnej dcéry. Dcéra plánuje na budúci rok bývať sama, odíde od rodičov, lebo chce bývať s jedným mužom. Nevie však, či aj ďalší rok bude bývať s ním, lebo sa jej to zdá dosť nudné, založiť si manželstvo a viazať sa iba na jedného človeka. A vydať sa je riskantné, nevie sa, či to vyjde.

Mama odpovedá dcére: „Ešte nikdy v živote som nebola taká bezmocná, ako v tejto chvíli. Čo ti mám na taký názor povedať? Ako ti vysvetliť, čo je láska? Čo som ja prežila s tvojim otcom až do dnešného dňa? Vieš, dcéra moja, nie väzba jedného muža na jednu ženu obmedzuje človeka. To, čo obmedzuje a kazí šťastie človeka, sú také názory, ako máš ty teraz! Lebo ide o postoj, ktorý sa volá: mne ide predovšetkým o mňa. Keď tebe, dcéra moja, ide iba o teba samú a o tvoje šťastie, vtedy naozaj potrebuješ každý rok druhého muža. Ak človek má na zreteli šťastie druhého, tam väzba neprekáža! Až ti pôjde o šťastie druhého človeka, vtedy mužov nebudeš striedať. Dospelosť znamená prijať na seba zodpovednosť za šťastie druhého. Skutočné manželstvo, skutočný zväzok aj intímny vzniká tam, kde sa

dosiahne tento stupeň zrelosti. Takýmto spôsobom sa preklenie aj priepasť samoty, ktorá je najhorším zlom pre človeka.“

Mama, pokračujúc vo vysvetľovaní, dcére hovorí: „Pamätáš sa? Pred rokom sme boli na dovolenke a ty si chodila každý deň na pláž. Hoci si chodila každý deň na tú istú plochu, nikdy ti nepripadala tá istá. Keď sme už mali odísť v septembri domov, a bolo už aj chladné počasie, vtedy si hovorila: Až teraz začínam obdivovať more! Či totiž bolo pekne slnečno, alebo bolo zachmúrené počasie, či bolo daždivo alebo veterno, vždy sa dalo vyjsť na pláž a obdivovať more i všetko, čo bolo na brehu.

Niečo podobné som prežila s tvojím otcom. Nezáleží na tom, či je slnečno či veterno, či má dobrú náladu, či je usmievavý, či je smutný, či mu je ťažko, či je chorý alebo zdravý, vždy je čo obdivovať na druhom, ak ho máme radi. Človek potrebuje veľa času, aby zistil, aké poklady skrýva more hlboko pod vodou. Rovnako potrebuje veľa času, aby zistil, aké poklady skrýva druhý vo svojom srdci. Ak toho muža má žena rada, potrebuje veľa času, aby zistila aké poklady v sebe skrýva. Ak ho každý rok vymení za druhého, nič neobjaví. Ak muž má rád ženu, potrebuje veľa času, aby zistil, aké poklady ona skrýva vo svojom srdci. Keď každý rok strieda jednu za druhú, nič neobjaví (Pealeová, 1973, s. 110).

Oproti kresťanským názorom možno nájsť v nedávnej minulosti opozíciu. Revolucionári a sociálni inžinieri propagovali heslo: Zničte všetko, čo vás ničí! Boj meštiackej rodine! Kto dvakrát spí s tou istou, patrí medzi meštiakov! (Röhl, 1994).

Na to ako zdevastovať manželskú vernosť a rozbiť rodiny priniesol návod Herbert Marcuse (1898 – 1979) svojou knihou Eros and Civilization (Eros a civilizácia). Podľa neho potláčanie erosu dáva do pohybu socio-patologickú dynamiku, spôsobujúcu nadvládu človeka nad človekom a nakoniec vojnu a masové vraždenie. Marcuse sa zaliečal „libidinóznej morálke" spočívajúcej v erose. Kritizuje „represívnu toleranciu" a vyzýva k intolerancii voči všetkému, čo by mohlo prekážať revolučnému prevráteniu hodnôt. Žiť tu a dnes podľa princípu radosti a slasti sa oslavovalo ako revolučný čin. Kto nebol presvedčený o tejto spásnej ceste, bol označený nadávkami, ako reakcionár, revanšista, kontrarevolucionár, nerozhodný (Marcuse, 1955).

Tieto názory ostro kontrastujú s predchádzajúcim stáročným úsilím ľudstva ovládať svoje pudy a tak tvoriť vzťahy, rodiny, podávať výkon ako kultúrne vyspelé bytosti. Ak Tomáš Kempenský (1380 – 1471) hlásal, že „natoľko pokročíš, nakoľko sa zaprieš!“ - revolucionári blahobytu hlásali bezmedzné vyžitie sexuálneho pudu, ktoré vraj nastolí dobrú spoločnosť bez nadvlády a na veky ukončí vojny a genocídu.

Kommúna v Berlíne (1967) verejne propagovala sex všetkých so všetkými, celkom bez meštiackeho úsilia niečo nadobudnúť. Keď to deti „chcú", prečo by sme im v tom mali brániť? Praktizovala sa sexualita oslobodená od „núteného manželstva", od tabu incestu a od zákazu pedofílie a cez médiá ju žiadostivo vystavovali na obdiv. Ešte v osemdesiatych a deväťdesiatych rokoch takto argumentovali Grüne (politická strana Zelení) a Humanistische Union (Humanistická únia).

Odstránením Production Code (Pravidlá filmovej produkcie) v Hollywoode a zrušením zákazu pornografie v Nemecku v roku 1973 sa v médiách a reklame stal sex vo všetkých podobách bestsellerom. V roku 1951 si otvorila Beate Uhseová Sexshopy, roku 1956 začalo vychádzať Bravo na sexualizáciu detí a mladistvých, v roku 1959 Playboy, v roku 1963 prelomil Ingmar Bergmann medze verejného stvárnenia sexu svojím filmom Tystnaden (Mlčanie), od roku 1967 poznával národ vo filmoch Oswalta Kolleho mnohoraké sexuálne pozície.

Subkultúra hippies sa prostredníctvom mocného média popovej hudby stala mainstreamom (hlavným prúdom) kultúry mladých. Hašiš a psychodelické drogy sa stali spoločensky únosnými. Sloganom tej doby bolo: Make love not war (láskou proti vojne).

Na Esalen Institute v Kalifornii metódy humanistickej psychológie a skupinovej dynamiky sľubovali rozšírené stavy vedomia ako predpoklad blížiaceho sa New age. Prenikli aj do sekulárnych a cirkevných vzdelávacích ústavov a škôl a vábili ľudí prísľubom, že bez

kresťanskej „morálky pre otrokov" môžu dosiahnuť božský stav vedomia a splnenie všetkých pozemských prianí.

Stálou mediálnou stimuláciou sexuálneho pudu, čoraz tvrdšími obrazmi sexuálnych aktov všetkého druhu sa menili postoje a správanie más v základnej morálnej rovine človeka, sexualite.

Všetky vyššieuvedené skutočnosti otvárali cestu manželskej nevere, ktorá sa zahniezdila v spoločnosti ako nevinná zábava, hoci z hľadiska kresťanského manželstva ide o podstatný a nevyhnutný pilier stability rodiny. Rôznosť pohľadov je nespochybiteľná.

Záver

Pokúsili sme sa prezentovať sociálne inžinierstvo – manipuláciu más a dôsledky na manželstvo. Zároveň sme ukázali aj postoje a názory ľudí, ktorí neuzávajú kresťanské piliere manželstva a v mene slobody sa rozhodli proti nim tvrdo bojovať. To, čo dosiahli napr. v Nemecku, možno vidieť z nasledujúceho súhrnu, ktorý uvádza Gabriele Kuby:

1961 povolená antikoncepčná pilulka,
1969 zrušený trest za bohorúhanie,
1969 čiastočne zrušená trestnosť homosexuality,
1969 zrušený trest za manželskú neveru,
1969 zavedená sexuálna výchova ako povinný predmet v základných školách,
1973 uvoľnená pornografia,
1976 liberalizácia potratu,
1977 zrušenie princípu viny pri rozvodoch,
1994 úplné zrušenie trestnosti homosexuality,
1995 potrat do 14. týždňa ostáva „protizákonný", stáva sa však „beztrestným" podľa § 218a; v prípade „lekárskej indikácie" možný neskorý potrat až do termínu pôrodu,
1999 rozhodnutím červeno-zelenej vlády za Schrödera sa gendermainstreaming (rodová ideológia ako hlavný myšlienkový prúd) stáva „vedúcim princípom a spoločnou úlohou" politiky,
2001 životné partnerstvo rovnakého pohlavia,
2001 uznanie prostitúcie ako služby a zamestnania so sociálnym poistením,
boj o totálne zrovnoprávnenie partnerstiev rovnakého pohlavia s rodinou a priznanie práva na adopciu dieťaťa,
boj o prijatie „sexuálnej identity" do ústavy čl. 3,3 (Kuby, 2013, s. 68).

Cieľavedomou zmenou postojov ľudí k sexualite, s využitím masmédií a sexualizáciou celej spoločnosti sa v minulom storočí dosiahlo to, že štyri piliere na ktorých stojí kresťanské manželstvo boli vážne ohrozené a už dnes v niektorých oblastiach žneme to, čo bolo nedávno rozosievané. Kresťanské spoločenstvo musí vyvíjať veľké úsilie na obranu prirodzených Božích zámerov s človekom a projektom o jeho šťastí.

Použitá literatúra

DRUHÝ VAT. KONCIL, 1965, *Gaudium etspes*. Rím : SUSCM 1968.
ENGELS, F. 1962, Der Ursprung der Familie, des Privateigentumsund des Staats. In: MARX, K.- ENGELS,F., Werke. Berlin : DietzVerlag, zv. XXI, s. 68.
FABIAN, Anton. 2011. Vydarený život. Zamyslenia inšpirované evanjeliom. Prešov : VMV.
JANDOUREK, J., 2001, *Sociologický slovník.* Praha : Portál 2001.
JÁN PAVOL II, 1981, Familiarisconsortio. Apoštolská exhortácia. Dodatok: Charta práv rodiny, Trnava 1993.

JONES, Michael, 2000, Libido Dominandi. SexualLiberation and PoliticalControl. South Bend (Indiana).
KUBY, Gabriele, 2013. Globálna sexuálna revolúcia. Bratislava : Lúč.
MALTHUS, Thomas Robert, 2002. *Esej o principupopulace*, přel. Ivo Šebestík, Brno. ISBN 80-85436-80-9.
MARCUSE Herbert, 1955. *Eros and civilization: A philosophicalinquiryintoFreud*. Boston: Beacon.
PEALEOVÁ, S. R: IstIhre Ehe mottensicher ? In: *DasBesteausReader´sDigest,* júl 1973, s. 110.
RIFKIN, Jeremy, 2000. Wasmachteuch so ängstlich? EineAnfrageandieDeutschen. In: FrankfurterAllgemeineZeitung 18. 11. 2000, č. 269, s. 41.
REICH, Wilhelm, 1936. DiesexuelleRevolution. Kopenhagen : Sexpol-Verlag.
REICH, Wilhelm, 1974. DieMassenpsychologie des Faschizmus. Frankfurt am Main : Fischer Tashenbuch (orig. 1933).
REISMANOVÁ, Judith – Mary E. McALISTER, 2011. SexualAnarchy: TheKinseyLegacy. In: http://www.LifeSiteNews.com.
REISMANOVÁ,Judith, 1981. TheScientistas a Contributing Agent to ChildSexualÁbuse : A Preliminary Study. Haifa.
RÖHL, KlausReiner, 1994. Linke Lebenslügen. EineüberfälligeAbrechnung. Frankfurt am Main.
RUSNÁKOVÁ, Markéta, 2007.Rodina v slovenskej spoločnosti v kontexte sociálnej práce. Ružomberok : PF KU.
SCHWARZEROVÁ, Alice, 2008. Simone deBeauvoir. EinLesebuchmitBildern. Reinbek.

Autor

Msgr. Prof. ThDr. JCDr. Anton FABIAN, PhD
pôsobí v Košiciach na Univerzite Pavla Jozefa Šafárika, na Filozofickej fakulte
a na Katolíckej univerzite na Teologickej fakulte.
Venuje sa pastorálnej teológii, sociálnej práci a teológii ohlasovania viery.
fabian.anton@rimkat.sk